

ANTI DISKRIMINACIJA

Evropska unija

POLITIKE I DOSTIGNUĆA EVROPSKE UNIJE

Ljudsko dostojanstvo, sloboda, demokratija, jednakost, vladavina prava i poštovanje ljudskih prava čine vrednosti na kojima je zasnovana Evropska unija: utkane u Ugovor o Evropskoj uniji, one su dodatno ojačane Poveljom o osnovnim pravima. **Države koje žele da pristupe Evropskoj uniji moraju da poštuju ljudska prava, a to isto moraju da čine i zemlje koje imaju zaključene trgovinske ili druge sporazume sa EU.** Poštovanje i zaštita pripadnika manjina su postavljeni kao jedan od **Kopenhaških kriterijuma**, uslova koje moraju da ispune države koje žele da postanu nove članice Evropske unije. Evropska unija se obavezala da štiti univerzalnu i nedeljivu prirodu ljudskih prava. Ona ih aktivno promovira i štiti unutar svojih granica, kao i u odnosima sa drugim državama. **Poštovanje prava pripadnika manjina je nedvosmisleno navedeno u Ugovoru o Evropskoj uniji, gde u Članu 2 stoji: Unija se zasniva na vrednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Ove vrednosti su zajedničke državama članicama u društvu u kome preovlađuju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost između žena i muškaraca.** Evropska unija deluje u interesu svojih građana kako bi sprečila njihovu diskriminaciju na osnovu **rase ili etničkog porekla, vere ili uverenja, invaliditeta, starosti ili seksualnog opredeljenja.** Ipak, samo trećina građana Evropske unije je u potpunosti svesna da je pravno zaštićena od diskriminacije (izvor: ec.europa.eu/antidiscrimination). Iz tog razloga je Evropska komisija 2003. godine pokrenula informativnu kampanju „Za različitost. Protiv diskriminacije“ (ec.europa.eu/justice/discrimination/awareness/index_en.htm). Posle toga, godina 2007. je proglašena **Evropskom godinom jednakih mogućnosti za sve.** Najnovija istraživanja pokazuju da još ostaje mnogo toga da se uradi kako bi se diskriminacija u potpunosti eliminisala u okviru Evropske unije. Prema **Specijalnom Eurobarometru 393**, (istraživanje sprovedeno u junu 2012. godine), kao najuočljiviji osnov za diskriminaciju građani EU navode „etničko poreklo“ (56%), zatim sledi „invaliditet“ (46%), „seksualno opredeljenje“ (46%) i „rodni identitet“ (45%). Više od dve trećine Evropljana (68%) smatra da ograničen pristup robi i uslugama predstavlja diskriminaciju osoba sa invaliditetom i starih lica. Više od polovine Evropljana (54%) veruje da starost kandidata koji se prijavljuju za posao predstavlja manu ukoliko imaju više od 55 godina; invaliditet (40%), boja kože i etničko poreklo (39%) takođe se doživljavaju kao mana.

ZAKONODAVSTVO: Moć Evropske unije u borbi protiv diskriminacije zasniva se na **Članu 19 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije u kome se navodi da Savet, nakon dobijanja saglasnosti Evropskog parlamenta, može preduzeti odgovarajuće mere za borbu protiv diskriminacije na osnovu pola, rase ili etničkog porekla, vere ili uverenja, invaliditeta, starosti ili seksualnog opredeljenja.** Evropsko antidiskriminaciono zakonodavstvo je među najrazvijenijima u svetu. Evropska unija je 2000. godine usvojila dva veoma dalekosežna zakona: **Direktivu o rasnoj jednakosti i Okvirnu direktivu protiv diskriminacije pri zapošljavanju.** Ovi tekstovi su dopuna brojnim zakonima koji su usvojeni na nivou Evropske unije počevši od 1975. godine, kako bi se promovisala jednakost između žena i muškaraca na radnom mestu. U oblasti politike, 2008. godine Evropska komisija je usvojila saopštenje koje predstavlja sveobuhvatni pristup u cilju ubrzanja borbe protiv diskriminacije i nekoliko saopštenja u vezi sa integracijom romske populacije u Evropskoj uniji.

Antidiskriminacioni zakon Evropske unije uspostavlja jedinstven skup prava i obaveza u svim državama članicama EU, uključujući i procedure za pružanje pomoći žrtvama diskriminacije.

PRAVA

Svi građani Evropske unije imaju pravo na:

- **pravnu zaštitu** od direktne ili indirektno diskriminacije na osnovu rase ili etničkog porekla u oblasti obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i dostupnosti roba i usluga;
- **jednak tretman** prilikom zapošljavanja i obuke bez obzira na rasu ili etničko poreklo, veru ili uverenja, seksualno opredeljenje, invaliditet ili starost;
- **preduzimanje mera** za borbu protiv diskriminacije na navedenim osnovama;
- **primanje pomoći od strane nacionalne organizacije** koja promovira jednak tretman i pruža pomoć žrtvama rasne diskriminacije;
- **podnošenje žalbe** putem sudske ili administrativne procedure (nagodbe) i očekivanje odgovarajuće kazne za one koji vrše diskriminaciju.

OBAVEZE

Svi poslodavci u Evropskoj uniji moraju:

- **sprovoditi princip jednakog tretmana** bez obzira na rasu ili etničko poreklo, veru ili uverenja, invaliditet, starost ili seksualno opredeljenje, u cilju preduzimanja odgovarajućih mera **da se prilagode potrebama osoba sa invaliditetom**, uključujući i odgovarajuće mere kako bi se osobama sa invaliditetom omogućio pristup zapošljavanju i obuci, ukoliko to ne predstavlja nesrazmerno opterećenje;
- **obezbediti jednak pristup** zapošljavanju, kriterijumima za izbor i uslovima regrutovanja, stručnom vođenju i obuci, uključujući praktično radno iskustvo i članstvo u organizacijama;
- **stvoriti osnovu za uspostavljanje sistema za klasifikaciju zanimanja** radi određivanja plata na osnovu istih kriterijuma bez obzira na rasu ili etničko poreklo, veru i uverenja, invaliditet, starost ili seksualno opredeljenje.

Generalni direktorat za pravosuđe, osnovna prava i državljanstvo Evropske komisije zadužen je za sprovođenje politike i zakonodavstva u oblasti ravnopravnosti i nediskriminacije. U borbi protiv diskriminacije, Evropska komisija podržava društveni partneri (sindikati, udruženja poslodavaca) i nacionalna tela za ravnopravnost (u skladu sa Direktivom o rasnoj jednakosti, svaka država članica EU je dužna da oformi takvo telo) kako bi se unapredili njihovi kapaciteti za borbu protiv diskriminacije. Pored toga, Evropska komisija podržava razvoj politike ravnopravnosti na nacionalnim nivoima i podstiče razmenu dobrih praksi među zemljama članicama EU.

ROMI U EVROPSKOJ UNIJI

Više od hiljadu godina, Romi (koji uključuju Putnike, Džipsije, Manuše, Aškalijske i Sinte) predstavljaju sastavni deo evropske civilizacije. Danas Romi čine najveću nacionalnu manjinu u Evropi sa populacijom koja se procenjuje između 10 i 12 miliona (od kojih približno šest miliona živi u Evropskoj uniji). Iako su sve države članice EU unele Direktivu o rasnoj jednakosti u sopstvene zakone, mnogi Romi se suočavaju sa predrasudama, netolerancijom, diskriminacijom i socijalnom isključenošću u svakodnevnom životu; oni žive u pretežno lošim uslovima na marginama društva. Istraživanja koja je Agencija za osnovna prava (fra.europa.eu) sprovela 2008. i 2012. godine pokazala su da predrasude, netolerancija i diskriminacija pogađaju veliki broj Roma koji žive u državama članicama Evropske unije. Anketa iz 2012. godine pokazuje da je svaki treći pripadnik romske populacije nezaposlen, 20% njih nema zdravstveno osiguranje, a 90% Roma živi ispod nacionalne granice siromaštva.

Zbog toga je Evropska komisija u aprilu 2011. godine usvojila Evropski okvir za nacionalne strategije o integraciji Roma do 2020. godine (ec.europa.eu/commission_2010-2014/leding/pdf/)

(news). U tom dokumentu, Komisija poziva članice da pripreme ili revidiraju nacionalne strategije o integraciji Roma u cilju delotvornijeg rešavanja problema inkluzije Roma, kako bi se do 2020. godine situacija značajno poboljšala. Podrška koju su Evropskom okviru dali predsednici država i vlada zemalja članica EU ukazuje da inkluzija Roma postaje važan prioritet za sve države članice, uprkos ekonomskoj i finansijskoj krizi.

Evropska unija postavlja ciljeve za uključivanje Roma u sledećim oblastima:

- **Obrazovanje:** obezbeđivanje da sva romska deca završe osnovnu školu
- **Zapošljavanje:** uklanjanje jaza prilikom zapošljavanja između Roma i drugih građana
- **Zdravlje:** smanjenje zdravstvenog jaza, na primer smanjenjem smrtnosti među romskom decom
- **Prebivalište:** uklanjanje jaza u dostupnosti stanovanju i komunalnim uslugama kao što su snabdevanje vodom i električnom energijom.

Okvir za nacionalne strategije o integraciji Roma bavi se inkluzijom Roma po prvi put na nivou EU i jasno je povezuje sa strategijom Evropa 2020. Okvir takođe ističe da su ciljevi uključivanja Roma u EU podjednako relevantni za zemlje buduće članice koje moraju da preispitaju svoje nacionalne strategije u skladu sa ovim ciljevima (Strategija proširenja i glavni izazovi 2011-2012, koju je objavila Evropska komisija).

Kroz različite programe, Evropska unija u Srbiji podržava projekte usmerene na manjinske grupe i poboljšanje njihovog svakodnevnog života, koji se finansiraju kroz Instrument prepristupne pomoći (IPA) i Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR). Od juna 2011. godine, u okviru Programa podrške civilnom društvu, odobrena su bespovratna sredstva (grant) za 23 projekta koji su usmereni na ugrožene kategorije stanovništva i zaštitu osnovnih prava.

Evropska unija je najveći donator u Srbiji u oblasti unapređenja položaja Roma u našoj zemlji: iz prepristupnih fondova, Evropska unija je donirala više od 50 miliona evra za projekte koji pružaju pomoć Romima na direktan ili indirektna način. Na polju **obrazovanja** uloženo je 11 miliona evra u različite projekte; u sektoru **zapošljavanja**, Evropska unija je dodelila bespovratnu pomoć (grant) u vrednosti od 2,4 miliona evra, da bi se pružila podrška zapošljavanju interno raseljenih lica među kojima je veliki broj Roma; u oblasti **stanovanja**, Evropska unija pomaže romskom stanovništvu kroz socijalne programe za interno raseljena lica kao i direktno, kao što je bila donacija vredna 3,6 miliona evra za izgradnju stanova za 200 najugroženijih romskih porodica u Beogradu (april 2013. godine).

U Srbiji, Informacioni centar EU stoji vam na raspolaganju da odgovori na sva vaša pitanja koja se odnose na ovu ili bilo koju drugu oblast vašeg interesovanja.

Pon - Pet: 10:00 - 19:00

Sub: 10:00 - 15:00

EU info centar

Dečanska 1 (Dom omladine)
11 000 Beograd, Srbija

T: +381 11 322 9922

E: info@euinfo.rs

W: www.euinfo.rs

Facebook: [euinfo.rs](https://www.facebook.com/euinfo.rs)

Twitter: [euicbg](https://twitter.com/euicbg)

YouTube: [euicbg](https://www.youtube.com/euicbg)

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V
11 070 Novi Beograd, Srbija

T: +381 11 308 3200

E: delegation-serbia@eeas.europa.eu

W: www.europa.rs